

בא, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

חילוני הוא לא 'ערב - רבי'!

פעם אחת בלבד מוזכר הכינוי 'ערב רבי' בתנ"ך - וְגַם-עֵרֶב רַב עָלָה אֵתֶם ... (שמות יב, לח). בפשטות, זוהי תערובת של עמים נוספים שיצאו עם בני ישראל ממצרים. לפי חז"ל, הוצאתם ממצרים היתה על דעת משה בלבד וללא הימלכות בשכינה. בחטא העגל הקב"ה סונט בו - ... לְךָ-יָרֵד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, (שמות לב, ז), " ... אמר משה רבון העולם מנין הם עמי? אמר לו הקדוש ברוך הוא עמך הם, שעד שהיו במצרים אמרתי לך, והוצאתי את צבאותי- את עמי, אמרתי לך שלא לערב בהם ערב רב, אתה שהיית עניו וכשר אמרת לי לעולם מקבלים השבים ...", (שמות רבה, כי תשא, מב).

למעשה אין לנו כיום יכולת לזהות קבוצה זו שהתגיירה במעמד הר סיני ונטמעה כליל בעם ישראל. ברבות הדורות עברה ההתייחסות לקבוצה זו (בדומה ל'עמלק'), מהתייחסות אתנית לקבוצה בעלת תכונות מסויימות בתוך עם ישראל (הגר"א, אבן שלמה, פרק יא). הזוהר אף נותן בהם סימנים: " וחמש מינין אנון בערב רב ואנון (סי' נג"ע ר"ע) - נ"פילים ג"בורים ע"נקים ר"פאים ע"מלקים ", (כרך א (בראשית), בראשית כה, א). מפרשים, מבארים כך בהתאמה: בעלי מחלוקות, בעלי תאוה, צבועים, להוטים אחר הכבוד, להוטים אחר הממון.

באשר לאמונה שמקורה אף הוא בזוהר כי 'הערב רבי' יתפרד מעם ישראל לפני הגאולה, הרב קוק זצ"ל שולל זאת מכל וכל במאמרי הראי"ה: " ... ויש התולים את עצמם במאמרי הזוהר המדברים על הערב רב ועל ההתפרדות מישראל לפני הגאולה, ולוקחים את הסודות כפשוטם ומרבים מחלוקת...". עם זאת הוא מוסיף: " "היתה מדתו של משה רבנו עליו השלום לקרב רחוקים, עד שקרב אפילו את הערב- רב, ואף על פי שזה גרם אריכות הגלות, מכל מקום **סוף כל סוף יתעלו גם הם**, כי בודאי יתקיים ביה, 'יתן לך כללבך וכל עצתך ימלא', וד' יתברך מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים", (אגרות ב קפח).

שלב התיקון והבירור מתקיים בימים אלו ממש. מה טיבו של בירור זה? כדי לענות על שאלה זו יש לחזור לפרשת שמות. מה יכולה הייתה להיות הסיבה שבגינה התחברו 'הערב- רבי' לעם ישראל? הם לא סבלו כמותם מצד אחד, ולא שייך **לצרפם להבטחת הארץ והזרע של אבותינו**, מצד שני. ובכן, יש הכרח לומר שהחיבור שלהם היה למשה האיש, לניסיון, לתורתו, לעוצמתו הרוחנית וכדו'. במילים אחרות, הם התחברו לתורה ללא מחוייבות לארץ ישראל. עינינו חוזות כי בירור זה מתקיים היום לנגד עינינו, ואפשר כי מטרתו הינה להוציא את סיגי 'הערב- רבי' המצויים בתוך כל אחד מאיתנו.